

Totes les cares del poliedre Albert Pla

En una visió de superfície, hom presentaria Albert Pla (Sabadell, 1966) com el cantautor irreverent i escatològic, l'artista maleït associat al costat fosc de la vida. El músic malgirbat de la bata franciscana i el sofà, de textos incisius i provocadors en català i castellà. Una figura de culte, esquerpa, un torturador monosil·làbic de periodistes. Hi ha una mica de tot això, però també un músic i actor més metòdic i conscient del que sembla, el gastrònom i el pare de família que jugà amb la ruleta russa i tornà dels inferns per assolir, finalment, l'estatus que li correspon d'artista respectable. Un poliedre amb moltes cares que el periodista Pep Blay aborda en 'Albert Pla: Todo es mentira', una atractiva biografia polifònica.

Reportatge de Xavier Aliaga

“**L**es persones tenen moltes vides i no conec ningú que conegui la meua sencera. Quasi ningú sap dels meus viatges, el temps que estic fora, he passat moltes èpoques sol. Quan tenia setze anys me n’anava a Romania o a Rússia sol, són coses que no he explicat a ningú, suposo que aleshores es perden.

—Per tant, una biografia teua sempre serà una mentida, oi?

—Sempre serà mentida, clar. Crec que totes les biografies han de ser mentida, no?”

Aquest fragment [traduït per nosaltres] que trobareu al final del llibre *Albert Pla: Todo es mentira* (Satélite K), del periodista Pep Blay –autor d’un grapat de biografies precedents sobre Enrique Bunbury, Sopa de Cabra o Els Pets–, serveix per justificar el títol del volum, el joc entre el biògraf incisiu i el biografiat que se’n desentén i fins i tot rebat alguns dels testimonis que s’ofereixen sobre ell.

El joc de despistar, present també en el pròleg que fa el mateix Pla, no deixa de ser un entremès, un embolcall. Si el llibre és substanciós és perquè aporta punts de vista diversos de la gent que ha treballat i col·laborat amb Pla. I Blay, fins i tot, aconsella que el mateix artista de Sabadell incorpore la seua visió-versió. Amb el conjunt dels testimonis, i una cridanera estructura novel·lada, que ens permet assistir al *work in progress* del llibre, el biògraf ompli un munt de caselles sobre la dimensió artística i personal d’Albert Pla, sense deixar buits significatius, sense descurar la valoració de l’obra a través de terceres persones i generant un ingent anecdotari. Fins i tot alguns buits són sucosos: Quico Pi de la Serra fou l’única persona reclamada per Blay que es negà a parlar de Pla. “A mi m’agrada molt Quico, i tot el que fa, però tenim coses personals que no vull esmentar. I si ell no ha volgut parlar, em sembla bé. Molt menys parlaré jo...”, conclou el mateix Albert Pla.

Pi de la Serra fou un dels primers valedors del cantautor, nascut d’una família del sector tèxtil de Sabadell, que va haver de treballar des de molt jove a causa de la mort del pare, quan sols tenia dotze anys. Els seus interessos de petit no tenen res a veure amb el futur artista: arribà a ser campió de Catalunya de natació en les categories infantil i juvenil. I fins i tot d’Espanya, en estil papallona. El Risitas, com era conegut en el Club Natació Sabadell, conclougué en algun moment que provocar i consumir determinades substàncies era més divertit que nedar. En una primera entrevista en el *Diari de Sabadell*, a divuit anys, Pla es presenta com a seguidor de la secta Ceis, el líder de la qual, Vicente Lapiedra, havia estat detingut per incitació a la prostitució. “Pura provació, una bandarrada juvenil per demostrar-se a ell mateix i als seus amics com era de fàcil manipular la informació en els mitjans,” explica el biògraf. Havia nascut una es-

L’HOME DEL SOFÀ. Fotografia d’una actuació recent d’Albert Pla que conserva la imatge icònica i sense precedents del cantautor tocant i cantant en un sofà i vestit amb aquella mena d’hàbit franciscà sense caputxa. Pla en diu “bata”. L’original fou dissenyat pel seu amic Toni Miró, un prestigiós dissenyador de moda. Cares del mateix poliedre.

trella. El futur autor d’un excepcional primer disc, *Ho sento molt*, publicat per PDI el 1989 i precedit, uns mesos abans, d’un molt cridaner triomf en un concurs de joves cantautors... a Jaén. Javier Krahe, membre del jurat, fou l’encarregat de tombar els prejudicis lingüístics dels seus companys.

Pla, el provocador

El tret més reconeixedor del cantautor de Sabadell és la provocació, la capacitat de no deixar indiferent ja siga a través dels seus espectacles o de declaracions als mitjans. Frases com “mataria a tots els de Podem, ara que podem” o “a mi sempre m’ha fet fàstic ser espanyol, i espero que a tothom”, combinades amb mostres de menyspreu a l’independentisme o desideratums en l’escenari sobre la mort de banquers o membres del Congrés, ben acollides entre el seu públic, són part de l’ideari. “Això de ser estrella del rock és de puta mare, poder cagar-se en tot”, es diu des de l’escenari. I més aplaudiments. “És el premi a saber crear-se una disfressa a mida per mostrar-se sincer. Una fórmula en la qual barreja la lògica d’allò caricaturesc amb la bogeria del sentit comú, i que ell domina fins a tal punt que costa dilucidar la frontera entre l’actor i la persona”, dictamina Blay.

Pla ho portava de fàbrica. Era l’essència d’aquell enlluernador debut, *Ho sento molt*, que contenia el seu primer *hit*, “Papa, jo vull ser torero”, la història d’un nen que demana al seu pare, un honorable senyor d’inclinacions catalanistes, ser matador. Aquell tema fou l’escollit per Pla per debutar en TV3. El seu català xarnego, l’estil i la imatge desvagats i la simbologia del tema, no deixaren ningú indiferent. Un jove de Sabadell capgirava la cançó catalana per convertir-la en una altra cosa.

L’àlbum contenia uns altres temes seminals com “La platja”, la molt escatològica “La sequia” o “Vocació de suïcida”, entre més. Un disc sorprenent. Pla obtingué molt bones crítiques. I despatxà 40.000 còpies. Els seus primers músics d’acompanyament, habilitats per la discogràfica i que el menyspreaven, per considerar-lo una proposta poc seriosa, presumiren més tard d’haver tocat amb Pla, quan el de Sabadell començà a omplir escenaris com el Palau de la Música Catalana.

El 1990 enregistra el segon i darrer disc per a PDI, *Aquí s’acaba el que es donava*, un àlbum no tan enlluernador –potser s’havia perdut l’efecte sorpresa– però que manté les constants del primer i serveix per engrandir el mite del cantautor *punk*. →

EFE

→ El sabadellenc, mentrestant, comença a guanyar-se la fama d'entrevistat impossible, en un estira-i-aronsa que té retorn promocional, paradoxalment. I el contingut càustic de les lletres i el seu operatiu de provocació comença a generar-li problemes de censura: TV3 no emetrà un videoclip ja rodat de "La platja" perquè en una de les escenes, una actriu es trau un tàmpax brut del cony i li'l passa a l'Albert com a mostra del seu amor. La televisió demanà traure l'escena. Pla no acceptà.

No és l'únic episodi de censura: "Cançó del policia", un deliri que narra la història d'amor d'un home i una terrorista, és censurada per la discogràfica i no entra en *Aquí s'acaba el que es donava*. Una polèmica precedida d'un atemptat d'ETA amb cotxe bomba tot just a Sabadell, un dels més brutals de la història.

Un any després, el 1991, mor Isabel, la seua parella, en un accident de trànsit. Un colp brutal. Pla se'n va a Guatemala, uns quants mesos. I en torna amb un grapat de cançons escrites en castellà, un canvi de registre lingüístic, que no temàtic. Fitxa per una gran discogràfica, BGM-Ariola, el segell de grups com Mecano, que ja havia volgut fitxar-lo. El resultat és l'èxit desfermat de *No solo de rumba vive el hombre*, un disc molt ben rebut per la crítica –disc espanyol de l'any per a *Rockdelux*– i que també provoca tensions pel contingut de "Carta al rey Melchor", amb un afegit, el del rei d'Orient, que no estava en el títol original, un intent de Pla de salvar una cançó qüestionada per la discogràfica, temerosa que poguera ser interpretada com a injuriosa per a la Corona espanyola.

Albert Pla continua publicant discos en la dècada del 1990, amb dianes absolutes com la inclusió en el disc dedicat al poeta José Maria Fenollosa de la versió de Lou Reed "El lado más bestia de la vida", un altre bombàs. L'existència del cantautor, de fet, ha esdevingut una baixada sense rodes per

CÒMPLICES DIVERSOS. Pla ha col·laborat amb músics de diverses escenes. La fotografia correspon al muntatge *Guerra*, amb Fermín Muguruza, provinent del mestissatge i, abans d'això, del rock radical basc, i Raül Fernández Refree, músic i productor associat a l'escena *indie* de Catalunya.

una costera pronunciada. L'artista explora tots els límits. I va rebentant els seus companys de viatge, successivament. És una màquina de devorar mànagers, com es desprèn dels fets i dels testimonis arreplegats en el llibre. I, en acabant, esdevé una màquina d'autodestrucció. Fins al punt de reconèixer en l'entrevista final que, si poguera, fulminaria el que va passar entre els anys 1995 i 1999. Un infart, del qual es recuperà amb rapidesa, fou un dels avisos. La destrucció del cercle d'amistats fou l'altre. Pla recorre a l'*ayahuasca* i el xamanisme.

D'aleshores ençà, la història de Pla ha estat la d'una regeneració personal, coronada per la relació amb l'actriu i música Judit Farrés, punt d'equilibri i mare dels seus fills, a qui coneix arran del disc *Cançons d'amor i droga* (2003) i de la posterior gira, en la qual Farrés actuava nua tocant els teclats. És també el moment de trobar el seu estatut com a artista reivindicat per músics de diferents àmbits, escenes i generacions, de Kiko Veneno, Fermín Muguruza, Gerard Quintana o Lichis passant per Joan Miquel Oliver, Pasqual Comelade o Raül Fernández. Col·laboracions diverses que també han tingut reflex en un públic de Pla molt transversal, que abasta des dels fans del Viña Rock fins a moderns del Primavera Sound. Tot, sense perdre el segell. De vegades, deixant-se devorar pel personatge i la seua tendència al maleïdisme, com ressalten no pocs dels testimonis arreplegats per Blai en el llibre, com ara el de Jaume Sisa.

PLA DESENVOLUPA LES VESSANTS DE LA CREACIÓ AMB UN RIGOR QUE DESDIU D'UNA PART DE LA LLEGENDA NEGRA

Trajectòria que també ha tingut derivades en el cinema, o bé a través de la presència de les seues cançons en nombroses bandes sonores, o actuant. Vessants, totes, que Pla desenvolupa amb rigor, capacitat de treball, cura pels elements escenogràfics i, en general, una autoconsciència i una actitud metòdica envers el procés de creació –i provocació– que desdiuen d'una part de la llegenda. De l'altra, la del Pla cuiner i gastrònom, en poden parlar uns quants privilegiats. Com ara de l'home que entén les criatures i hi connecta i que va fer un disc de cançons de bressol, de nou en català. Les mil cares de l'*enfant terrible* que trobareu al llibre. ●